

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0426U000021

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 28-01-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Перцова Тетяна Сергіївна

2. Tetiana S. Pertsova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 12.00.05

Назва наукової спеціальності: Трудове право; право соціального забезпечення

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 17-02-2026

Спеціальність за освітою: правознавство

Місце роботи здобувача: Другий апеляційний адміністративний суд

Код за ЄДРПОУ: 42256976

Місцезнаходження: майдан Театральний, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.086.01

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.63.01

Тема дисертації:

1. Порухення правил етичної поведінки як підстава притягнення до дисциплінарної відповідальності.
2. Violation of the rules of ethical behavior as a basis for disciplinary offense.

Реферат:

1. У дисертації відстоюється позиція, що сенс приписів професійної етики може бути визначений, по-перше, дистинктивно (через установлення меж її співвідношення та взаємодії з іншими близькими за змістом поняттями), тобто як відмінний від сенсу норми професійної моралі та загальної моральності; по-друге, функціонально, виходячи з призначення (місії) норми професійної етики певного фахівця для реалізації сфер діяльності певної інституції та для життя суспільства в цілому; і по-третє, структурно, тобто через внутрішній зміст професійної етики як феномена. У дисертації наголошується, що саме конкретна норма права, а не певний кодекс є ключовою структурно-функціональною одиницею професійної етики. Єдність змісту етичних і правових норм зумовлена тим, що професійна етика регламентує професійну мораль схожими засобами, за допомогою яких виникають норми права, зокрема закріпленням у нормативних приписах із чіткими (які повинні тяжіти до однозначного тлумачення) формулюваннями. Втім у ситуації з

правом – відповідальність пов'язується із законослухняністю особи як громадянина, тоді як з точки зору етики – відповідальність пов'язується із професіоналізмом тієї ж таки особи. Саме тому суть професійно-етичних стандартів не стільки у формі їх закріплення (кодекс, правила, тощо), скільки у змісті та наповненості певної етико-правової норми. Аргументується, що існуюча дискусія у наукових колах та серед практиків щодо обов'язковості приписів кодексів професійної етики має важливе науково-прикладне значення, оскільки від її вирішення буде залежати подальша можливість/неможливість притягнення до відповідальності за порушення таких приписів. Кодекси професійної етики як зводи професійних етичних стандартів певної діяльності повинні мати обов'язковий характер та забезпечуватися можливістю застосування примусових заходів, зокрема заходів дисциплінарного характеру. Втім у цьому контексті є величезне «але», оскільки нині на практиці існує суттєва проблема, коли під розуміння такого проступку як «порушення правил професійної етики» так би мовити штучно «підводять» будь-яке діяння працівника, адже часто в судових спорах можна зустріти, коли таким порушенням називають і порушення присяги, і просто не виконання посадової інструкції, й певні проступки в побуті, що говорить лише про одне – оціночний характер тих самих професійних стандартів, занадто описове формулювання їх приписів, що дає широке поле можливостей назвати будь-яке діяння особи як порушення професійних стандартів. Авторка наголошує, що ще однією проблемою всіх кодексів чи правил професійної етики є ті суб'єкти, які їх розроблюють та затверджують, що знову ж таки виходить на проблему імперативності приписів таких кодексів чи правил. У більшості випадків зводи правил професійної етики розроблюються та затверджуються асоціаціями певної професійної спільноти або навіть певними громадськими радами. І тут виникає справедливе запитання – чи можуть такі організації фактично брати на себе функції нормотворця? З одного боку, нібито видається, що саме спеціалізований орган знає особливості й проблеми певної професійної діяльності й тим самим має право окреслити так би мовити «рамки» професійної етики, а з іншого боку – навіть будучи в центрі певної діяльності, розробивши певні правила, чи дає це автоматично можливість зробити їх обов'язковими на загальнонаціональному рівні? Як раз тут, нам видається, що це можливим є лише на локальному рівні в межах певного конкретного органу, але не для всієї інституції на загальнодержавному рівні. Кодекси (правила, тощо) професійної етики можуть мати обов'язковий характер лише на локальному рівні й розроблятися вони повинні внутрішньо в кожній організації чи інституції. А ті кодекси, які існують нині, носять дуже суб'єктивний характер, не містять чіткості й однозначності їх приписів, що робить їх неоднаково зрозумілими для всіх, що провокує те, що з'являється ще купа різних тлумачень і роз'яснень тих самих правил (як приміром, у випадку із прокурорами) – коли є кодекс на 11 сторінок тексту, а його роз'яснення на 191 сторінку тексту, – то що з тим робити? Що застосувати – кодекс чи вже роз'яснення? Адже такі роз'яснення суттєво розширюють зміст приписів кодексу, виходячи за межі змісту кодексу, що є неприпустимим. Не можна приймати певний кодекс, надавати йому імперативності, а потім ще сотню роз'яснень його приписів і надавати їм імперативності – це шлях в нікуди, більше того, це створює «пресинг» на працівників. Ідея будь-якого кодексу профетрики має бути не в тиску, не в прийнятті такого акту з метою того, щоб створити ширше поле для притягнення до відповідальності, а в утвердженні цінностей у суспільстві, а значить слід йти шляхом стимулів, а не примусу.

2. The thesis defends the position that the meaning of the precepts of professional ethics can be determined, first, distinctively (by establishing the limits of its relationship and interaction with other concepts close in content), that is, as different from the meaning of the norm of professional morality and general morality; secondly, functionally, based on the purpose (mission) of the norms of professional ethics of a certain specialist for the implementation of the spheres of activity of a certain institution and for the life of society as a whole. Thirdly, structurally, that is, through the internal content of professional ethics as a phenomenon. The author emphasizes that a specific rule of law, not a specific code, is the key structural and functional unit of professional ethics. The unity of the content of ethical and legal norms is because professional ethics regulates professional morality by similar means, with the help of which legal norms arise, in particular, by enshrining them in normative prescriptions with precise (which should tend to an unambiguous interpretation) wording. However, in law, responsibility is associated with the law-abiding person as a citizen. In contrast, from the point of view of ethics,

responsibility is related to the professionalism of the same person. That is why the essence of professional and ethical standards is not so much in the form of their consolidation (code, rules, etc.) but in the content of a certain ethical and legal norm. It is argued that the existing debate in scientific circles and among practitioners regarding the binding nature of the prescriptions of codes of professional ethics has an important scientific and applied significance since the further possibility/impossibility of prosecution for violating such prescriptions will depend on its solution. Codes of professional ethics assets of professional ethical standards of a certain activity should be mandatory and be provided with the possibility of applying coercive measures, particularly disciplinary measures. However, there is a huge “but” in this context because nowadays, in practice, there is a significant problem when under the understanding of such a misdemeanor as a “violation of the rules of professional ethics”, so to speak, any act of an employee is artificially “subsumed”, because often in court disputes it is possible to meet when such a violation is called a violation of the oath, and simply not fulfilling the job description, and certain misdemeanors in everyday life, which speaks only of one thing – the evaluative nature of the same professional standards, the too descriptive formulation of their prescriptions, which gives a wide field of possibilities to call any which act of a person as a violation of professional standards. The author emphasizes that another problem of all codes or rules of professional ethics is those subjects who develop and approve them, which again leads to the problem of the imperativeness of the prescriptions of such codes or rules. In most cases, codes of professional ethics are developed and approved by associations of a specific professional community or even by certain public councils. Here, a fair question arises: Can such organizations actually take on the functions of a rule-maker? On the one hand, it seems that it is the specialized body that knows the specifics and problems of a particular professional activity and thus has the right to outline, so to speak, the “framework” of professional ethics, but on the other hand, even being at the center of a particular activity, having developed specific rules, or does this automatically make them mandatory at the national level? It seems this is possible only at the local level, within the limits of a specific body, but not for the entire institution at the national level. Professional ethics codes (rules, etc.) can be binding only locally and must be developed internally in each organization or institution. Those codes that exist today are very subjective in nature and do not contain the clarity and unequivocalness of their prescriptions, which makes them not equally understandable for everyone, which provokes the fact that a bunch of different interpretations and explanations of the same rules appear (for example, in the case of prosecutors) – when there is a code on 11 pages of text, and its explanation on 191 pages of text – then what to do with it? What should be applied – the code or the clarification? After all, such clarifications significantly expand the content of the code’s prescriptions, going beyond the content of the code, which is unacceptable. You cannot adopt a certain code, make it mandatory, and then explain a hundred more of its prescriptions and make them mandatory – this is the way to nowhere; moreover, it creates “pressure” on employees.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Перцова Т.С. Етичні стандарти професій: правова сутність. Право і суспільство/Б. 2021. № 4. С. 271-27.
- 2. Перцова Т.С. Правила етичної поведінки: деякі правові питання. Держава та регіони. Серія:Право/Б. 2022. № 2 (76). С. 182-185.
- 3. Перцова Т.С. Щодо етичної поведінки юристів: на прикладі адвокатів. Право та державне управління/Б. 2022. № 4. С. 367-371.

- 4. Перцова Т.С. «Професійні проступки» у самозайнятих юридичних професіях: європейський досвід. Держава та регіони/Б. Серія: Право. 2023. № 4 (82). Т. 2. С. 35-39.
- 5. Перцова Т. С. Загальна практика Європейського суду з прав людини щодо порушення правил етичної поведінки працівниками: аналіз та наслідки. Knowledge, Education, Law, Management. 2024. № 3(63). С. 84-88.
- 6. Перцова Т. С. Правовий аспект етичної поведінки. Восьмі Таврійські юридичні наукові читання: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16-17 червня 2023 р.). Київ, 2023, С. 325-328.
- 7. Перцова Т. С. Щодо питання етичного кодексу для працівників. Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кременчук, 22-23 грудня 2023 р.). Кременчук, 2023, С. 478-480.
- 8. Перцова Т. С. Порушення правил етичної поведінки представниками правничих професій. Юридичні науки: проблеми та перспективи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 23-24 лютого 2024 р.). Запоріжжя, 2024, С. 234-237.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Івчук Юлія Юріївна

2. Yuliia Y. Ivchuk

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0399-9126

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Вапнярчук Наталія Миколаївна
2. Наталія М. Вапнярчук

Кваліфікація: к.ю.н., старший науковий співробітник, 12.00.05**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-2764-3826**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національна академія правових наук України**Код за ЄДРПОУ:** 00065028**Місцезнаходження:** вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство юстиції України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Середа Олена Григорівна
2. Olena H. Sereda

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.05**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-8252-1963**Додаткова інформація:** Scopus Author ID: 57212605516; Web of Science Researcher ID: ABH-7537-2020;
<https://scholar.google.ru/citations?user=cuyOuwgAAAAJ>**Повне найменування юридичної особи:** Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого**Код за ЄДРПОУ:** 02071139**Місцезнаходження:** вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові**
голови ради

Процюк Ігор Валерійович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Процюк Ігор Валерійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

Лейба Людмила Василівна

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна